

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 149/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duřu a Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) predbeřne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 10. januára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 4/2019 z 23. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-4 T 36/2018 z 10. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie špecializovaného súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tost 4/2019 z 23. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duřa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné. Sťažovateľ listom z 8. januára 2019 podal námietku zaujatosti podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku proti senátu špecializovaného súdu 4 T v zložení: predseda senátu JUDr. Igor Králik a členovia senátu JUDr. Oldřich Kozlák a JUDr. Peter Pulman, LL.M. Podanú námietku zaujatosti odôvodnil sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 10. januára 2019 tým, že *„8. januára 2019 počas hlavného pojednávania v čase približne 13.30 hod. predseda senátu vyhlásil hodinovú prestávku, následkom čoho si účastníci konania začali baliť svoje osobné veci a poberať sa zo súdnej siene, pričom v tomto okamihu k senátu osobne pristúpil prokurátor a začali spolu viesť súkromný rozhovor, počas ktorého padali rôzne priateľské gestá a úsmevy. Po skončení tohto*

pomerne krátkeho súkromného rozhovoru predseda senátu dal okamžite pokyn zavolať späť účastníkov konania a miesto už vyhlásenej prestávky, nariadil odročenie hlavného pojednávania.“. Z tohto uskutočneného rozhovoru podľa sťažovateľa vyplýva, že „prokurátor okrem iného ovplyvnil senát a zariadil sebe vhodnú výhodu, vo forme odročenia hlavného pojednávania“. Na základe opísanej situácie sťažovateľ usudzuje, že medzi prokurátorom a senátom je určitý nadštandardný vzťah, čo zároveň vzbudzuje dôvodné pochybnosti o objektívnej nezaujatosti sudcov senátu 4 T špecializovaného súdu.

4. V ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu sťažovateľ namieta arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a uvádza, že prístup uplatnený najvyšším súdom pri posudzovaní dôvodnosti uplatnenej námietky zaujatosti vyžadujúci preukázanie vzťahu odôvodňujúceho zaujatosť konajúcich sudcov je možné hodnotiť ako „*neprimerane prísny, rozporný so zásadami uplatňovanými v otázke posudzovania nestrannosti sudcov a okolnostiach prípadu ako ústavne neakceptovateľný*“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením špecializovaného súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie špecializovaného súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur a náhradu trov konania vo výške 415,51 eur.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. S účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorým bol nahradený zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením špecializovaného súdu

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

10. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

11. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, a podľa ods. 3 tohto zákona ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

12. Z princípu subsidiarity vyplýva, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní

sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

13. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení špecializovaného súdu, keďže sťažnosť predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

III.2 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

14. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol arbitrárne o jeho námietke zaujatosti, v tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov). Ústavný súd tak zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Základné právo na súdnu ochranu je totiž „výsledkové“, to znamená musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť,

či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

15. Ak v trestnej veci sťažovateľa budú rozhodovať sudcovia špecializovaného súdu, ktorí mali byť podľa objektívneho posúdenia ich pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prerokúvaní veci a rozhodovaní vylúčení, potom sa jeho ústavná sťažnosť javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi sa môže sťažovateľ domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti meritórnemu rozhodnutiu špecializovaného súdu, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu najvyššieho súdu. V tomto prípade teda existuje „iný súd“, a to odvolací súd, resp. dovolací súd, ktorý je povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa.

16. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi (čo zatiaľ sťažovateľ v prebiehajúcom trestnom konaní nevyužil, pozn.).

17. Sťažovateľ o týchto zákonných možnostiach ochrany svojich práv bol podrobnejšie poučený aj v konaní o jeho ústavnej sťažnosti (pozri uznesenie sp. zn. II. ÚS 209/2019 z 20. júla 2019, ktoré bolo doručené jeho právnenému zástupcovi 5. septembra 2019, pozn.), v ktorom ústavný súd tiež posúdil obdobnú ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú.

18. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších uplatnených nárokoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu